EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 24.5.2023.
COM(2023) 603 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Čehijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas 2023. gada konverģences programmu

{SWD(2023) 603 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Čehijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas 2023. gada konverģences programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[1] un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[2], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241[3], ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms, stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Atveseļošanas un noturības mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot ES finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas pusgada prioritātēm tas sekmē ekonomikas un sociālo atveseļošanu un ilgtspējīgu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju ES un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktu 2022. gada 30. jūnijā tika atjaunināta katrai dalībvalstij paredzētā maksimālā finanšu iemaksa no Atveseļošanas un noturības mehānisma.

---

1 OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

2 OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

3 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

(2) Komisija 2022. gada 22. novembrī pieņēma 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu[4], tādējādi uzsākot 2023. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Eiropadome 2023. gada 23. martā apstiprināja pētījumā izvirzītās prioritātes saistībā ar konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2022. gada 22. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī 2023. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā norādīja Čehiju kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kuru Padome pieņēma 2023. gada 16. maijā, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2023. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana un kuru Padome pieņēma 2023. gada 13. martā.

(3) Lai gan ES valstu tautsaimniecības demonstrē ievērojamu noturību, ģeopolitiskajam kontekstam joprojām ir negatīva ietekme. Tā kā ES nelokāmi solidarizējas ar Ukrainu, ES ekonomikas un sociālās politikas programma ir vērsta uz to, lai īstermiņā mazinātu enerģētikas krīzes negatīvo ietekmi gan uz mazaizsargātām mājsaimniecībām, gan uzņēmumiem un lai turpinātu centienus īstenot zaļo un digitālo pārkārtošanos, atbalstītu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, aizsargātu makroekonomisko stabilitāti un palielinātu noturību vidējā termiņā. Tajā liela uzmanība pievērsta arī ES konkurētspējas un produktivitātes palielināšanai.

(4) Komisija 2023. gada 1. februārī nāca klajā ar paziņojumu "*Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam*"[5], kura mērķis ir uzlabot ES neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju un atbalstīt ātru pārkārtošanos uz klimatneitralitāti. Plāns papildina Eiropas zaļā kursa un *REPowerEU* ietvaros īstenotos centienus. Plāna mērķis ir nodrošināt labvēlīgāku vidi ES ražošanas jaudas palielināšanai neto nulles emisiju tehnoloģijām un produktiem, kas vajadzīgi, lai sasniegtu ES vērienīgos klimata mērķrādītājus, kā arī nodrošināt piekļuvi attiecīgajām kritiski svarīgajām izejvielām, tostarp diversificējot piegādes avotus, pienācīgi izmantojot ģeoloģiskos resursus dalībvalstīs un maksimālā apmērā reciklējot izejvielas. Plāns balstās uz šādiem četriem pīlāriem: prognozējama un vienkāršota normatīvā vide, paātrināta piekļuve finansējumam, prasmju pilnveidošana un atvērta tirdzniecība noturīgām piegādes ķēdēm. Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā arī ar paziņojumu "*ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada*"[6], kas strukturēts atbilstoši deviņiem savstarpēji pastiprinošiem virzītājspēkiem ar mērķi strādāt, lai panāktu izaugsmi veicinošu tiesisko regulējumu. Paziņojumā ir noteiktas politikas prioritātes, kuru mērķis ir aktīvi nodrošināt strukturālus uzlabojumus, mērķtiecīgas investīcijas un regulatīvus pasākumus ES un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspējai. Turpmāk sniegtie ieteikumi palīdz īstenot minētās prioritātes.

(5) 2023. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot pieņemtos atveseļošanas un noturības plānus, jo ar šiem plāniem paredzēts izpildīt visus iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētos attiecīgos ieteikumus vai arī to būtisku daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020. un 2022. gada ieteikumi joprojām ir

[4] COM(2022) 780 final.
[5] COM(2023) 62 final.
[6] COM(2023) 168 final.

vienlīdz svarīgi arī attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.

(6) 2023. gada 27. februārī pieņemtās *REPowerEU* regulas[7] mērķis ir ātri izbeigt ES atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas veicinās enerģētisko drošību un ES energoapgādes dažādošanu, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Regula sniedz iespēju dalībvalstīm savos nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos pievienot jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus. Tās arī palīdzēs uzlabot ES neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju, kā izklāstīts Zaļā kursa industriālajā plānā neto nulles emisiju laikmetam, un īstenot konkrētām valstīm saistībā ar enerģiju adresētos ieteikumus, kas dalībvalstīm sniegti 2022. gadā un attiecīgā gadījumā 2023. gadā. Ar *REPowerEU* regulu tiek ieviesta jauna neatmaksājama finansiālā atbalsta kategorija, kas darīta pieejama dalībvalstīm, lai tiktu finansētas jaunas ar enerģētiku saistītas reformas un investīcijas saskaņā ar to atveseļošanas un noturības plāniem.

(7) Komisija 2023. gada 8. martā pieņēma paziņojumu, kurā sniegtas fiskālās politikas norādes 2024. gadam. Tā mērķis ir atbalstīt dalībvalstis stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanā un tādējādi stiprināt politikas koordināciju[8]. Komisija atgādināja, ka Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula 2023. gada beigās tiks deaktivēta. Komisija aicināja panākt, lai fiskālā politika 2023. un 2024. gadā nodrošinātu parāda atmaksājamību vidējā termiņā, kā arī ilgtspējīgā veidā veicinātu potenciālu izaugsmi. Dalībvalstis tika aicinātas savās 2023. gada stabilitātes un konverģences programmās izklāstīt, kā to fiskālie plāni nodrošinās deficīta atsauces vērtības 3 % no IKP ievērošanu, kā arī ticamu un nepārtrauktu parāda samazināšanu vai parāda saglabāšanu piesardzīgā līmenī vidējā termiņā. Komisija aicināja dalībvalstis pakāpeniski atteikties no valsts fiskālajiem pasākumiem, kas tika ieviesti, lai aizsargātu mājsaimniecības un uzņēmumus no enerģijas cenu satricinājuma, sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem. Tā norādīja, ka gadījumā, ja, atkārtojoties enerģijas cenu spiedienam, būtu nepieciešams pagarināt atbalsta pasākumu darbības laiku, šādiem dalībvalstu pasākumiem turpmāk vajadzētu būt daudz mērķorientētākiem, atbalstot tieši neaizsargātās mājsaimniecības un uzņēmumus. Komisija ierosināja, ka fiskālajiem ieteikumiem jābūt izteiktiem skaitļos un diferencētiem un ka tie jāformulē, pamatojoties uz neto primārajiem izdevumiem, kā ierosināts tās Paziņojumā par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm[9]. Komisija ieteica visām dalībvalstīm turpināt aizsargāt valsts finansētās investīcijas un nodrošināt Atveseļošanas un noturības mehānisma un citu ES fondu efektīvu izmantošanu, jo īpaši ņemot vērā zaļās un digitālās pārkārtošanās un noturības mērķus. Komisija norādīja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu un ievērojot spēkā esošās tiesību normas.

---

7 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.).

8 COM(2023) 141 final.

9 COM(2022) 583 final.

(8) Komisija 2023. gada 26. aprīlī nāca klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem, kuru mērķis ir īstenot ES ekonomikas pārvaldības noteikumu visaptverošu reformu. Priekšlikumu galvenais mērķis ir uzlabot valsts parāda atmaksājamību un ar reformu un investīciju palīdzību veicināt ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi visās dalībvalstīs. Priekšlikumu mērķis ir dot dalībvalstīm lielāku kontroli pār savu vidēja termiņa plānu izstrādi, vienlaikus ieviešot stingrāku izpildes režīmu, lai nodrošinātu to, ka dalībvalstis pilda saistības, ko tās uzņēmušās savos vidēja termiņa fiskālajos un strukturālajos plānos. Mērķis ir pabeigt likumdošanas darbu 2023. gadā.

(9) Čehija savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 1. jūnijā. Komisija atbilstoši Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2021. gada 8. septembrī pieņēma lēmumu par Čehijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu[10]. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Čehija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(10) Čehija saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 8. panta 1. punktu 2023. gada 13. aprīlī iesniedza savu 2023. gada valsts reformu programmu un 2023. gada 28. aprīlī – savu 2023. gada konverģences programmu. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus. Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 27. pantā, 2023. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Čehijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.

(11) Komisija 2023. gada ziņojumu par Čehiju[11] publicēja 2023. gada 24. maijā. Tajā tika izvērtēts, kā Čehija īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2022. gadam, un kā Čehija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi. Tajā bija arī novērtēts Čehijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un ES pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(12) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļinātu pārskatu par Čehiju un rezultātus publicēja 2023. gada 24. maijā[12]. Tā secināja, ka Čehijā nav makroekonomikas nelīdzsvarotības. Konkrēti, neaizsargātība ir saistīta ar cenu konkurenci un mājokļu cenām, taču šķiet, ka nākotnes perspektīvā tā ir ierobežota, jo mājsaimniecību parāds ir ierobežotā apmērā un ir paredzams, ka inflācija būtiski – straujāk nekā vidēji Eiropas Savienībā – palēninās. Ekonomiku spēcīgi ietekmēja enerģijas cenu satricinājums ātri pieaugošas inflācijas apstākļos. Inflācijas paātrināšanos ir veicinājusi arī vaļīga fiskālā nostāja, kas īstenota kopš

[10] Padomes Īstenošanas lēmums (2021. gada 8. septembris) par Čehijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 11047/21; ST 11047/21 ADD 1; ST 11047/21 COR 1).

[11] SWD(2023) 603 final.

[12] SWD(2023) 628 final.

pandēmijas. Kaut arī vispārējais cenu spiediens joprojām ir augsts, ir paredzams, ka nākotnē daļēji atjaunosies izmaksu konkurētspēja enerģijas cenu krituma apstākļos, neradot nekādas tūlītējas problēmas ārējai ilgtspējai. Paredzams, ka inflācija palēninās ievērojami straujāk nekā vidēji Eiropas Savienībā. Taču, ja inflācija saglabāsies, tā varētu radīt zināmus riskus Čehijas konkurētspējai. Nesenās tekošā konta pasliktināšanās dēļ ir nepieciešama cieša turpmākā uzraudzība. Pēdējos gados ir strauji pieaudzis pieprasījums pēc mājokļiem, kuru veicināja zemas procentu likmes, liels ienākumu pieaugums un mīkstināti makroprudenciālie pasākumi, un mājokļu piedāvājums nevarēja turēt līdzi pieprasījumam. Pandēmijas laikā mājokļu cenas palielinājās straujāk, taču 2022. gada vidū šis pieaugums sāka pierimt, kam par iemeslu bija augstākas procentu likmes un stingrāki kreditēšanas nosacījumi. Tomēr šķiet, ka riski būtiskai mājokļu cenu korekcijai ir zemi, mājsaimniecību parāds ir ierobežotā apmērā un banku nozare ir stabila; taču vēl aizvien ierobežots piedāvājums vidējā termiņā varētu arī turpmāk būt iemesls cenu kāpumam. Jāturpina inflācijas ierobežošanas centieni. Lai strauji samazinātu inflāciju, ir būtiski jāpalēnina pieprasījuma pieaugums, ko savukārt var panākt, īstenojot pietiekami stingru monetāro un fiskālo politiku.

(13) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem[13] Čehijas vispārējās valdības budžeta deficīts samazinājās no 5,1 % no IKP 2021. gadā līdz 3,6 % no IKP 2022. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds palielinājās no 42,0 % no IKP 2021. gada beigās līdz 44,1 % no IKP 2022. gada beigās. Komisija 2023. gada 24. maijā publicēja ziņojumu saskaņā ar LESD 126. panta 3. punktu[14]; ziņojumā bija aplūkots Čehijas budžeta stāvoklis, ņemot vērā to, ka tās vispārējās valdības budžeta deficīts 2022. gadā pārsniedza Līgumā noteikto atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP. Ziņojumā secināts, ka deficīta kritērijs nav izpildīts. Kā norādīts 2023. gada 8. marta paziņojumā[15], Komisija 2023. gada pavasarī neierosināja sākt jaunas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras; toties Komisija paziņoja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu. Čehijai tas būtu jāņem vērā, īstenojot savu 2023. gada budžetu un sagatavojot budžetu 2024. gadam.

(14) Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējuši fiskālās politikas pasākumi, kas pieņemti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Šādi ieņēmumus samazinošie pasākumi 2022. gadā cita starpā bija akcīzes nodokļa samazinājums benzīnam un dīzeļdegvielai, uzņēmumiem piemērojamā autoceļu nodokļa atcelšana un tās papildu maksas samazināšana, kas galalietotājiem jāmaksā par atjaunojamajiem energoresursiem; savukārt šādi izdevumus palielinoši pasākumi cita starpā bija vienreizējs maksājums enerģijas rēķinu samazināšanai (tā dēvētais "ietaupījumu tarifs"), atbalsts augstu enerģijas cenu skartajai rūpniecībai un vienreizējs pabalsts bērniem. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm šo pasākumu neto budžeta izmaksas 2022. gadā sasniedza 0,7 % no IKP. Vispārējās valdības bilanci ir arī ietekmējušas budžeta izmaksas par pagaidu aizsardzības nodrošināšanu pārvietotajām personām no Ukrainas, kuras saskaņā ar aplēsēm 2022. gadā sasniedza 0,3 % no IKP. Vienlaikus Covid-19 pagaidu ārkārtas pasākumu aplēstās izmaksas samazinājās no 2,0 % no IKP 2021. gadā līdz 0,1 % no IKP 2022. gadā.

---

13 *Eurostat* euro rādītāji 47/2023, 21.4.2023.

14 COM(2023) 631 final, 24.5.2023.

15 COM(2023) 141 final, 8.3.2023.

(15) Padome 2021. gada 18. jūnijā ieteica Čehijai 2022. gadā[16] saglabāt atbalstošu fiskālo nostāju, kas ietver stimulējošo iedarbību, kuru nodrošina Atveseļošanas un noturības mehānisms, un saglabāt valsts finansētās investīcijas.

(16) Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja[17] 2022. gadā bija kopumā neitrāla, proti, –0,1 % no IKP, kā ieteikusi Padome. Čehija atbilstoši Padomes ieteikumam turpināja atbalstīt atveseļošanu, cita starpā ar investīcijām, kas tiek finansētas no Atveseļošanas un noturības mehānisma līdzekļiem. No Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem finansētie izdevumi 2022. gadā sasniedza 1,1 % no IKP (1,1 % no IKP 2021. gadā). Valsts finansētajām investīcijām bija neitrāla ietekme uz fiskālo nostāju[18]. Vienlaikus valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunos ieņēmumu pasākumus) pieaugumam bija bremzējoša ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,3 procentpunktiem no IKP. Tāpēc Čehija pietiekamā apmērā iegrožoja valsts finansēto kārtējo izdevumu pieaugumu. Tādējādi Čehija saglabāja valsts finansētās investīcijas, kā ieteikusi Padome.

(17) Konverģences programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir reālistisks. Valdība prognozē, ka reālais IKP 2023. gadā pieaugs par 0,1 % un 2024. gadā – par 3,0 %. Salīdzinājumam – Komisijas 2023. gada pavasara prognozē ir paredzēts līdzīgs reālā IKP pieaugums, proti, par 0,2 % 2023. gadā un par 2,6 % 2024. gadā.

(18) 2023. gada konverģences programmā valdība prognozē, ka vispārējās valdības budžeta deficīta attiecība 2023. gadā saruks līdz 3,5 % no IKP. Nelielais samazinājums 2023. gadā galvenokārt atspoguļo lielākus izdevumus, piemēram, subsīdijas, kas saistītas ar enerģētikas atbalsta pasākumiem, vai lielākus bruto ieguldījumus pamatkapitālā, kurus kompensē mazāks pieaugums citos izdevumu posteņos un lielāki ES fondu ieņēmumi. Saskaņā ar programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies no 44,1 % 2022. gada beigās līdz 43,5 % 2023. gada beigās. Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi valdības budžeta deficīts 2023. gadā būs 3,6 % no IKP. Tas atbilst konverģences programmā prognozētajam deficītam. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē plānota mazāka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 42,9 % 2023. gada beigās. Atšķirība ir izskaidrojama ar prognozēto nominālā IKP lielāku pieaugumu.

(19) Sagaidāms, ka vispārējās valdības bilanci 2023. gadā joprojām ietekmēs fiskālās politikas pasākumi, kas pieņemti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Tie ir pasākumi, kuru darbības termiņš pagarināts pēc 2022. gada (jo īpaši: papildu maksas, ko galalietotāji maksā par atjaunojamajiem energoresursiem, samazināšana un akcīzes nodokļa samazinājums dīzeļdegvielai), un jauni pasākumi, piemēram, elektroenerģijas un gāzes cenu griesti un atbalsts siltumapgādes nozarē. Šo pasākumu izmaksas daļēji tiek kompensētas ar nodokļiem par enerģijas piegādātāju

---

16 Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas 2021. gada konverģences programmu (OV C 304/10, 29.7.2021., 10. lpp.).

17 Fiskālā nostāja tiek mērīta, vadoties pēc izmaiņām primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus), neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus, taču ietverot izdevumus, kurus finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citu ES fondu līdzekļiem un kuri attiecināmi uz vidēja termiņa potenciālo izaugsmi. Sīkāku informāciju sk. fiskālās statistikas tabulu 1. izcēlumā.

18 Citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem bija ekspansīva ietekme 0,4 procentpunktu apmērā no IKP, ko cita starpā iespaidoja maksājumi Čehijas Pastam par universālo pasta pakalpojumu sniegšanu 2018.–2022. gadā.

negaidītu papildu peļņu, proti, ar nodevu, ko elektroenerģijas ražotāji maksā par ieņēmumiem, kuri pārsniedz konkrētu cenas līmeni, un ar nodokli par negaidītu papildu peļņu, ko uzliek uzņēmumiem, kuri darbojas elektroenerģijas un gāzes ražošanas un tirdzniecības jomā, kā arī fosilā kurināmā ieguves, degvielas un naftas ķīmijas nozarē. Ņemot vērā šos ieņēmumus, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek paredzēts, ka atbalsta pasākumu neto budžeta izmaksas 2023. gadā būs 1,3 % no IKP[19]. Vairākums pasākumu 2023. gadā nešķiet vērsti uz visneaizsargātākajām mājsaimniecībām vai uzņēmumiem, un tajos nav pilnībā iestrādāts cenas signāls, kas rosina samazināt enerģijas pieprasījumu un palielināt energoefektivitāti. Rezultātā Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek lēsts, ka mērķtiecīgo atbalsta pasākumu summa, kas jāņem vērā novērtējumā par atbilstību 2023. gadam sniegtajam ieteikumam, veidos 0,1 % no IKP 2023. gadā (salīdzinājumā ar 0,2 % no IKP 2022. gadā). Tiek prognozēts, ka budžeta izmaksas par pagaidu aizsardzību, ko nodrošina pārvietotajām personām no Ukrainas, samazināsies par 0,1 procentpunktu no IKP salīdzinājumā ar 2022. gadu.

(20) Padome 2022. gada 12. jūlijā ieteica[20] Čehijai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai[21], ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret enerģijas cenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Čehijai tika ieteikts būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Čehijai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus Savienības fondus.

(21) Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi fiskālā nostāja 2023. gadā būs bremzējoša (+1,4 % no IKP) augstas inflācijas kontekstā. Fiskālā nostāja 2022. gadā būs bijusi kopumā neitrāla (–0,1 % no IKP). Paredzams, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā būs bremzējoša ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 1,2 % no IKP. Tajā ir ietverts izmaksu samazinājums (par 0,1 % no IKP) par mērķorientētiem atbalsta pasākumiem, ar kuriem atbalsta mājsaimniecības un uzņēmumus, kas ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu. Tā ietver arī mazākas izmaksas par pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas (par 0,1 % no IKP). Prognozētais valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums kopumā atbilst Padomes ieteikumam. Tiek prognozēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem finansētie izdevumi 2023. gadā sasniegs 1,6 % no IKP, savukārt valsts finansētajām investīcijām būs bremzējoša ietekme uz fiskālo nostāju 0,5 procentpunktu apmērā[22]. Tāpēc Čehija plāno finansēt papildu investīcijas, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus ES fondus, un

---

19 Šis skaitlis atspoguļo minēto pasākumu gada budžeta izmaksu līmeni, ietverot kārtējos ieņēmumus un izdevumus, kā arī – attiecīgā gadījumā – kapitālizdevumu pasākumus.

20 Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Čehijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas 2022. gada konverģences programmu (OV C 334, 1.9.2022., 19. lpp.).

21 Pamatojoties uz Komisijas 2023. gada pavasara prognozi, Čehijas potenciālās izlaides vidēja termiņa pieauguma aplēse, kuru izmanto fiskālās nostājas noteikšanai, nominālā izteiksmē ir 13,3 % (10 gadu vidējais rādītājs).

22 Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs bremzējoša ietekme, kas atbilst 0,1 procentpunktam no IKP.

paredzams, ka netiks saglabātas valsts finansētās investīcijas. Tā plāno finansēt publiskās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās vajadzībām un enerģētiskajai drošībai, piemēram, pasākumus energoefektivitātes uzlabošanai sabiedriskajās ēkās vai investīcijas dzelzceļā vai digitālajos pakalpojumos, kuras daļēji tiek finansētas no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem ES fondiem.

(22) Saskaņā ar konverģences programmu tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies, 2024. gadā sasniedzot 2,9 % no IKP. Samazinājums 2024. gadā galvenokārt saistīts ar enerģētikas atbalsta pasākumu pakāpenisku izbeigšanu, kā rezultātā samazinās subsīdijas, un ar sociālo maksājumu mazāku palielinājumu salīdzinājumā ar nominālā IKP pieaugumu. Programmā paredzēts, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās pieaugs līdz 44,0 %. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 3,0 % no IKP. Tas kopumā atbilst programmā prognozētajam deficītam. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē plānota mazāka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 43,1 % 2024. gada beigās.

(23) Konverģences programmā ir paredzēts 2024. gadā pakāpeniski izbeigt lielāko daļu no enerģētikas atbalsta pasākumiem. Komisija patlaban pieņem, ka enerģētikas atbalsta pasākumu neto izmaksas 2024. gadā būs 0,0 % no IKP salīdzinājumā ar 1,3 % no IKP 2023. gadā. Šīs aplēses ir balstītas uz pieņēmumu, ka enerģijas cenas atkal nepalielināsies.

(24) Padomes Regulā (EK) Nr. 1466/97 ir aicināts katru gadu uzlabot strukturālo budžeta bilanci vidēja termiņa mērķa virzienā, par kritēriju nosakot 0,5 % no IKP[23]. Ņemot vērā fiskālās ilgtspējas apsvērumus[24] un nepieciešamību samazināt deficītu zem atsauces vērtības 3 % no IKP, būtu atbilstīgi uzlabot strukturālo bilanci par 0,5 % no IKP. Lai nodrošinātu šādu uzlabojumu, valsts finansēto neto primāro izdevumu pieaugumam[25] 2024. gadā nevajadzētu pārsniegt 6,0 %, kā atspoguļots šajā ieteikumā. Tas arī palīdzēs samazināt pamatinflāciju, kas ievērojami pārsniedz ES vidējo rādītāju un, tai saglabājoties, tas varētu izraisīt konkurētspējas zudumu.

Vienlaikus būtu pakāpeniski jāatceļ atlikušie enerģētikas atbalsta pasākumi (kuru apmērs pēc Komisijas pašreizējām aplēsēm 2023. gadā ir 1,3 % no IKP), ņemot vērā norises enerģijas tirgū un sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem, un saistītie ietaupījumi būtu jāizmanto, lai samazinātu valdības budžeta deficītu. Pamatojoties uz Komisijas aplēsēm, tas radītu neto primāro izdevumu pieaugumu, kas nesasniegtu 2024. gadam ieteikto maksimālo pieauguma tempu.

(25) Pieņemot, ka politika netiks mainīta, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valsts finansētie neto primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 3,0 %, kas ir zem ieteiktā pieauguma tempa.

---

23 Sk. Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. pantu, kurā paredzēts, ka dalībvalstīm, kuru valsts parāds pārsniedz 60 % no IKP vai kurās ir izteiktāki parāda atmaksājamības riski, ir jāveic korekcija vairāk nekā 0,5 % apmērā no IKP.

24 Komisija aplēsa, ka Čehijai, lai nodrošinātu, ka valsts parāds vidējā termiņā tiek saglabās piesardzīgā līmenī, būtu vajadzīgs strukturālās primārās bilances gada vidējais pieaugums 0,15 procentpunktu apmērā no IKP. Šīs aplēses pamatā bija Komisijas 2022. gada rudens prognoze. Šīs aplēses sākumpunkts bija 2024. gadam prognozētais valdības budžeta deficīts un parāds, saskaņā ar kuru tika pieņemts, ka enerģētikas atbalsta pasākumi tiks izbeigti 2024. gadā.

25 Neto primāros izdevumus definē kā valsts finansētos izdevumus, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un izņemot procentu izdevumus, kā arī cikliskā bezdarba izdevumus.

(26) Saskaņā ar programmu ir sagaidāms, ka valdības investīcijas samazināsies no 4,9 % no IKP 2023. gadā līdz 4,4 % no IKP 2024. gadā. Mazākas investīcijas norāda uz mazākām valsts finansētām investīcijām, kā arī uz mazākām investīcijām, ko Eiropas Savienība finansē ar instrumentiem, kuri nav Atveseļošanas un noturības mehānisms.

(27) Konverģences programmā ir izklāstīta vidējā termiņa fiskālā virzība līdz 2026. gadam. Saskaņā ar programmu tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts pakāpeniski samazināsies, sasniedzot 2,4 % no IKP 2025. gadā un 2,2 % līdz 2026. gadam. Tādēļ tiek plānots, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2024. gadā samazināsies zem 3 % no IKP. Saskaņā ar programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP palielināsies no 44,0 % 2024. gada beigās līdz 45,0 % līdz 2026. gada beigām.

(28) Čehija saskaras ar vidēja termiņa un ilgtermiņa fiskālās ilgtspējas riskiem. Strukturālās bilances pasliktināšanos ir izraisījuši vairāki fiskālie pasākumi, kuri veikti pēdējos 3 gados un kuriem ir pastāvīga ietekme, tostarp iedzīvotāju ienākuma nodokļa bāzes samazinājums un vairākas sociālā nodrošinājuma izdevumu indeksācijas virs likumā noteiktā minimuma. Ar sabiedrības novecošanu saistīto izmaksu pieaugums rada papildu spiedienu uz fiskālo ilgtspēju vidējā termiņā un ilgtermiņā. Paredzams, ka vecumatkarības koeficienta prognozētais divkāršojums[26] un pensionēšanās vecuma maksimuma noteikšana attiecībā uz laikposmu pēc 2030. gada izraisīs pensiju izdevumu pieaugumu no 8,8 % no IKP 2030. gadā līdz 11,4 % līdz 2050. gadam. Turklāt tiek prognozēts, ka sabiedrības novecošanas dēļ valsts izdevumi veselības aprūpei un ilgtermiņa aprūpei līdz 2070. gadam pieaugs attiecīgi par 0,9 procentpunktiem un 1,7 procentpunktiem no IKP. Iespējamie pasākumi fiskālās ilgtspējas nodrošināšanai ilgtermiņā cita starpā ir pensionēšanās vecuma pielāgošana paredzamā mūža ilguma pieaugumam, vecāka gadagājuma cilvēku līdzdalības līmeņa palielinājuma stimulēšana un priekšlaicīgas pensionēšanās ierobežošana, pensiju indeksācijas likmju pielāgošana vai tādu pasākumu veikšana, kuru mērķis ir palielināt darbaspēka piedāvājumu un tādējādi nodrošināt lielākus ieņēmumus par labu pensiju sistēmai.

(29) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktā un V pielikuma 2.2. kritērijā, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Čehijas atveseļošanas un noturības plāns patlaban tiek īstenots, tomēr pastāv zināmas kavēšanās risks. Čehija iesniedza 1 maksājuma pieprasījumu, kurš atbilst plānā ietvertajiem 37 atskaites punktiem un mērķrādītājiem un kura rezultātā tika izmaksāti kopumā aptuveni 928 miljoni euro. Lai nodrošinātu plāna savlaicīgu īstenošanu, ir vajadzīgi vēl lielāki administratīvo spēju uzlabojumi un svarīgāko reformu un investīciju prioritāšu noteikšana. Paredzams, ka 2023. gadā plāns tiks pārskatīts, veicot papildinājumu, lai iekļautu *REPowerEU* nodaļu un ņemtu vērā neatmaksājamā atbalsta palielinājumu. Čehija 2023. gada 30. martā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14. panta 6. punktu pauda nodomu pieprasīt papildu aizdevuma atbalstu Atveseļošanas un noturības mehānisma ietvaros līdz 11 miljardu euro apmērā. Jaunās *REPowerEU* nodaļas ātra iekļaušana atveseļošanas un noturības plānā sniegs iespēju finansēt vēl papildu reformas un investīcijas, lai atbalstītu Čehijas stratēģiskos mērķus enerģētikas un zaļās pārkārtošanās jomā. Lai nodrošinātu atveseļošanas un noturības plāna, kā arī citas, ārpus plāna tvēruma esošas ekonomikas un nodarbinātības politikas sekmīgu

[26] Saskaņā ar Komisijas publicēto 2021. gada ziņojumu par novecošanu.

īstenošanu un rezultātā panāktu plašu līdzatbildību par politikas programmu kopumā, joprojām ir svarīgi sistemātiski un efektīvi iesaistīt vietējās un reģionālās iestādes, sociālos partnerus un citas attiecīgās ieinteresētās personas.

(30) Komisija visus Čehijas kohēzijas politikas plānošanas dokumentus apstiprināja 2022. gadā. Kohēzijas politikas programmu ātra īstenošana papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu, tostarp *REPowerEU* nodaļu, ir būtiska zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, ekonomikas un sociālās noturības palielināšanai, kā arī līdzsvarotas teritoriālās attīstības panākšanai Čehijā.

(31) Papildus ekonomiskajiem un sociālajiem problēmjautājumiem, kuru risināšana paredzēta atveseļošanas un noturības plānā, Čehijā ir vairāki papildu problēmjautājumi, kas saistīti ar mājokļiem, enerģētikas politiku un zaļo pārkārtošanos.

(32) Mājokļu pieejamība Čehijā pēdējos 5 gados ir bijusi viena no zemākajām Eiropas Savienībā, un starp reģioniem bija vērojamas lielas atšķirības. Lielā mājokļu cenu kāpuma dēļ iedzīvotāju grupām ar vidējiem ienākumiem ir grūti iegādāties īpašumu. Tas ir veicinājis pieprasījumu pēc īrējama īpašuma, kā rezultātā tas ir kļuvis mazāk pieejams cenas ziņā. Turklāt nelielais sociālo mājokļu fonds nevar apmierināt pieprasījumu visām mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem un neaizsargātām mājsaimniecībām (2020. gadā tas veidoja 0,4 % no kopējā mājokļu skaita, salīdzinot ar vidēji 7–8 % Eiropas Savienībā[27]), un pašreizējie mājokļa pabalsti netiek pietiekami izmantoti, kam daļēji par iemeslu ir administratīvais slogs, stigmatizācija un informētības trūkums. Rezultātā pēdējos gados ir palielinājies to ģimeņu skaits, kurām ir vajadzīgs mājoklis, un tas rada arvien lielākas izmaksas valsts budžetam un veselības aprūpes sistēmai. Covid-19 pandēmija un to cilvēku pieplūdums, kuri bēg no kara Ukrainā, ir vēl vairāk saasinājuši šīs iepriekš pastāvošās problēmas. Kohēzijas politikas finansējums joprojām ir svarīgs avots, ar ko finansē izmēģinājuma projektus un investīcijas sociālajos mājokļos, tādējādi veicinot sociālo aizsardzību un iekļaušanu. Tomēr, lai būtiski uzlabotu situāciju, ir vajadzīgi citi finansējuma avoti. Čehijā nav tiesību aktu un visaptveroša regulējuma sociālo mājokļu jomā, tāpēc ir grūti koordinēt sadrumstaloto politiku mājokļu jomā un noteikt valstu un reģionālo struktūru pienākumus. Stabils un ilgtspējīgs finansējums no valsts avotiem, kā arī tādu stimulu pieņemšana, kas vērsti uz īres vai kooperatīviem mājokļiem, palīdzētu palielināt cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājumu un nodrošinātu šādu centienu nepārtrauktību un paplašināšanu. Efektīvai koordinācijai būtu izšķiroša nozīme mājokļu piedāvājuma palielināšanā, esošo mājokļu rekonstrukcijā un atjaunošanā, kā arī brīvo dzīvokļu izmantošanā.

(33) Kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā sākuma Čehija ir reaģējusi uz valsts lielo atkarību no fosilā kurināmā importa no Krievijas un dažādojusi savu gāzes piegādi. Piemēram, Čehija ir pārgājusi no pilnīgas atkarības no Krievijas gāzes piegādēm uz lielā mērā diversificētu gāzes piegādi no Norvēģijas un sašķidrinātas dabasgāzes (*LNG*) importu. Tomēr valstī nav samazinājies fosilā kurināmā patēriņš, kā rezultātā tā ir pakļauta lielam piegādes traucējumu un cenu kāpuma riskam, kas būtiski negatīvi ietekmē mājsaimniecības un rūpniecību. Dabasgāzes patēriņš Čehijā laikposmā no 2022. gada augusta līdz 2023. gada martam ir samazinājies par 17 % salīdzinājumā ar vidējo gāzes patēriņu tajā pašā periodā iepriekšējos 5 gados, pārsniedzot 15 % samazinājuma

[27] ESAO Pieejamo mājokļu 2020. gada datubāze, ESAO, Parīze.

mērķrādītāju. Čehija varētu turpināt īstenot centienus, lai līdz 2024. gada 31. martam uz laiku samazinātu gāzes pieprasījumu[28].

(34) Atjaunīgo energoresursu izvēršana Čehijā galvenokārt ir saistīta ar regulatīviem ierobežojumiem, atļauju piešķiršanas procedūrām un ierobežotu sadales tīkla jaudu. Čehija ir pavirzījusies uz priekšu vairāku regulatīvo problēmu novēršanā, piemēram, tā ir atcēlusi nepieciešamību pēc licencēm elektroenerģijas ražošanai un būvatļaujām mazāka apmēra fotoelementu iekārtu (līdz 50 kWp) uzstādīšanai, kā arī veikusi izmaiņas regulējumā, lai atvieglinātu iekārtu uzstādīšanu. Tomēr ir vajadzīgi turpmāki centieni, lai stiprinātu enerģijas kopienas un atjaunīgās enerģijas pašpatērētājus, ieviestu vienas pieturas aģentūru atjaunīgās enerģijas jomā un ierīkotu atjaunīgās enerģijas ražošanai izdevīgas teritorijas ar mērķi sekmēt atjaunīgās enerģijas izvēršanu, veicinot tīkla paplašināšanu, un šajā nolūkā svarīga nozīme būs elektroenerģijas sistēmas elastībai (piemēram, attiecībā uz pieprasījumreakciju vai uzkrāšanu), mazu iekārtu uzstādīšanai un viedajai uzskaitei. Regulatīvās reformas, kas skar tīklus, būtu jāsaskaņo ar investīcijām tīkla jaudas palielināšanā, elastības stimulēšanā un atjaunīgo energoresursu izvēršanā. Turklāt Čehijai ir labs rūpnieciskais potenciāls zaļo tehnoloģiju ražošanai, un tā varētu paātrināt investīcijas klimatam labvēlīgu un dekarbonizāciju veicinošu risinājumu izstrādē un ieviešanā, lai līdz 2050. gadam panāktu neto nulles emisiju līmeni.

(35) Enerģijas cenu straujais pieaugums, ko izraisīja Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, ir izgaismojis nepieciešamību uzlabot Čehijas ēku fonda energoefektivitāti un cīnīties ar enerģētisko nabadzību. Čehija ir reaģējusi, uzsākot uz dzīvojamām ēkām vērstas programmas un palīdzot vecāka gadagājuma cilvēkiem un mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem. Tomēr jāpieliek lielākas pūles energoefektivitātes uzlabošanai, padarot to pieejamāku. Tas ir iespējams, atvieglojot gan mājsaimniecībām, gan rūpniecībai administratīvo piekļuvi subsīdijām, tostarp uzlabojot valsts iestāžu spējas un prasmes. Ir vajadzīgas arī informācijas kampaņas un īpaši šim nolūkam paredzēti, valsts mērogā piedāvāti konsultāciju pakalpojumi, lai nodrošinātu to, ka iedzīvotāji ir informēti par nepieciešamību un ieguvumiem saistībā ar enerģijas patēriņa samazināšanu, un lai palīdzētu privātpersonām un rūpniecībai viegli piekļūt subsīdijām. Turklāt Čehijai ir jāpaātrina to darba ņēmēju pārkvalifikācija un prasmju pilnveide, kuriem patlaban trūkst ēku renovācijai vajadzīgo prasmju.

(36) Čehijas atkarību no fosilā kurināmā var arī samazināt, pārejot uz bezemisiju dzelzceļu un citiem bezemisiju mobilitātes veidiem. Tomēr bezemisiju transportlīdzekļu un modernas, lieljaudas uzlādes un uzpildes infrastruktūras ieviešanas temps ir bijis pieticīgs. Attiecībā uz regulatīvo jomu jāatzīmē, ka Tīras mobilitātes valsts rīcības plāna pārskatīšanai un ar to saistītajām regulatīvajām izmaiņām vajadzētu būt sākumpunktam, lai nodrošinātu labvēlīgus apstākļus un likvidētu šķēršļus pārejai uz bezemisiju mobilitāti.

(37) Darbaspēka un prasmju trūkums nozarēs un profesijās, kas ir svarīgas zaļās pārkārtošanās īstenošanai, tostarp neto nulles emisiju tehnoloģiju ražošanas, izstrādes un uzturēšanas jomā, rada šķēršļus pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku. Lai mazinātu prasmju nepietiekamību un veicinātu darba ņēmēju iekļautību un pārorientēšanu, būtiskas ir kvalitatīvas izglītības un apmācības sistēmas, kas reaģē uz mainīgajām darba tirgus vajadzībām, un mērķtiecīgi profesionālās pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumi. Lai atraisītu neizmantoto darbaspēka potenciālu, šiem pasākumiem ir jābūt

[28] Padomes Regula (ES) 2022/1369 un Padomes Regula (ES) 2023/706.

pieejamiem, jo īpaši privātpersonām un tajās nozarēs un reģionos, kurus visvairāk skar zaļā pārkārtošanās. Čehijā 2022. gadā tika ziņots par darbaspēka trūkumu septiņās profesijās, kurās ir vajadzīgas specifiskas prasmes saistībā ar zaļo pārkārtošanos (piemēram, tādās profesijās kā santehniķi, cauruļu montieri, elektriķi un elektromehāniķi)[29].

(38) Padome ir izskatījusi 2023. gada konverģences programmu, ņemot vērā Komisijas veikto novērtējumu, un tās atzinums[30] ir atspoguļots 1. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Čehijai 2023. un 2024. gadā rīkoties šādi.

1. Līdz 2023. gada beigām pakāpeniski izbeigt spēkā esošos enerģētikas atbalsta pasākumus, izmantojot saistītos ietaupījumus, lai samazinātu valdības budžeta deficītu. Ja vēlreizēja enerģijas cenu pieauguma dēļ būtu vajadzīgi atbalsta pasākumi, nodrošināt to, ka minētie pasākumi ir vērsti uz neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieejami un tādi, kas saglabā stimulus enerģijas taupīšanai.

   Nodrošināt piesardzīgu fiskālo politiku, jo īpaši ierobežojot valsts finansēto neto primāro izdevumu nominālo pieaugumu 2024. gadā tā, lai tas nepārsniegtu 6,0 %.

   Saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt ANM dotāciju un citu ES fondu efektīvu apguvi, jo īpaši ar nolūku veicināt zaļo un digitālo pārkārtošanos. Attiecībā uz laikposmu pēc 2024. gada turpināt īstenot vidēja termiņa fiskālo stratēģiju pakāpeniskai un ilgtspējīgai konsolidācijai apvienojumā ar investīcijām un reformām, kas veicina lielāku ilgtspējīgu izaugsmi, lai vidējā termiņā panāktu piesardzīgu fiskālo stāvokli.

   Veikt pasākumus, lai nodrošinātu valsts finanšu ilgtermiņa fiskālo ilgtspēju, tajā skaitā pensiju sistēmas ilgtspēju.

2. Paātrināt atveseļošanas un noturības plāna īstenošanu, tostarp nodrošinot pienācīgas administratīvās spējas, un ātri pabeigt papildinājuma, tostarp *REPowerEU* nodaļas, iekļaušanu, lai strauji sāktu tās īstenošanu. Turpināt kohēzijas politikas programmu ātru īstenošanu, nodrošinot ciešu papildināmību un sinerģiju ar atveseļošanas un noturības plānu.

3. Paplašināt sociālo majokļu un cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājumu, tajā skaitā pieņemot īpašu tiesisko regulējumu, uzlabojot koordināciju starp dažādām publiskām struktūrām un stimulējot jaunu mājokļu būvniecību, kā arī esošo mājokļu atjaunošanu.

4. Samazināt atkarību no fosilā kurināmā. Palielināt atjaunīgo energoresursu izmantošanu, veicot papildu investīcijas elektrotīklos un tieši izvēršot atjaunīgo energoresursu jaudu. Racionalizēt atļauju piešķiršanas procedūras attiecībā uz atjaunīgajiem energoresursiem un panākt, ka tīkls ir piemērots tam, lai nodrošinātu

[29] Pamatojoties uz Eiropas Darba iestādes 2023. gada *EURES* ziņojumu par darbaspēka trūkumu un pārpalikumu 2022. gadā, t. i., datiem, kurus iesnieguši *EURES* valstu koordinācijas biroji. Prasmju un zināšanu prasību pamatā ir Eiropas prasmju, kompetenču, kvalifikāciju un profesiju (*ESCO*) klasifikācija attiecībā uz prasmēm, kas nepieciešamas zaļās pārkārtošanās procesam. Piemēri ir analizēti, pamatojoties uz *ESCO* klasifikācijai atbilstošo zaļo prasmju īpatsvaru attiecīgajās nozarēs. Dati nav salīdzināmi starp valstīm un aptver dažādas nozares.

[30] Atbilstīgi Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktam un 9. panta 2. punktam.

piekļuvi atjaunīgajiem energoresursiem, kas panākams, veicot papildu reformas, atceļot ierobežojumus attiecībā uz maza mēroga atjaunīgo energoresursu ražošanas iekārtām un izveidojot vienas pieturas aģentūru, palielinot tīkla elastību un radot labvēlīgus apstākļus energokopienām. Palielināt centralizētās siltumapgādes sistēmu un ēku fonda energoefektivitāti, stimulējot pilnīgu renovāciju un atjaunīgā siltuma avotus, gan mājsaimniecībām, gan rūpniecībai atvieglojot administratīvo piekļuvi subsīdijām, un uzlabot valsts iestāžu spējas un prasmes. Veicināt bezemisiju transportlīdzekļu ieviešanu un palielināt lieljaudas uzlādes un uzpildes infrastruktūras pieejamību, veicot jaunas reformas, kuru mērķis ir radīt labvēlīgus apstākļus un likvidēt esošos šķēršļus transportlīdzekļu un infrastruktūras izvēršanai. Pastiprināt politikas centienus, kuru mērķis ir nodrošināt un apgūt zaļās pārkārtošanās procesam vajadzīgās prasmes.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs